

**การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
: กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
SOCIAL & ECONOMIC CHANGE : A CASE STUDY
OF THE PEOPLE REPUBLIC OF CHINA**

ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ*

บทนำ

ปัจจุบันจีนเป็นประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากสังคมระบอบคอมมิวนิสต์เข้าสู่ระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม ทำให้การแลกเปลี่ยนในชุมชนหมดความสำคัญลง อังกฤษเป็นระบบทุนนิยมประเทศแรกที่ได้นำระบบตลาดแพร่กระจายไปทั่วโลกภายใต้การกำกับดูแลผลประโยชน์ของชาติและได้พัฒนามนุษย์รุ่นใหม่ คือ “Economic Man” หรือมนุษย์ที่มีเหตุผลเชิงเศรษฐกิจที่มี เศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดในการกำกับความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมด ซึ่งในอดีตเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนในตลาดเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคมนั้น คือ ระบบการผลิตในครัวเรือนที่มีครัวเรือนเป็นหน่วยผลิตและบริโภคในหน่วยเดียวกัน การแลกเปลี่ยนมิใช่วัตถุประสงค์เพื่อกำไรแต่เป็นไปเพื่อสนองตอบความต้องการบริโภคในสิ่งที่ผลิตเองไม่ได้ และความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นตัวกำกับ

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกำกับความสัมพันธ์ทางสังคม กำลังการผลิตด้วยเครื่องจักรได้เกิดการผลิตรายเกินความต้องการของยุคอุตสาหกรรม สินค้าเหล่านี้ต้องการผู้บริโภคจึงมีการกระทำทุกวิถีทางที่จะสร้างค่านิยมและผลักดันให้คนทั้งโลกเป็นผู้บริโภคทางวัตถุนิยมมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้น สิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างมหาศาล มีการทำลายด้านวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ วิถีการดำรงชีพมีความรุนแรง (ประเวศ วะสี, 2550, หน้า 7-10) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของจีนในเวลานี้ ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่ารุนแรงและมีแนวโน้มสามารถดึงดูดใจนักลงทุนชาวต่างชาติให้พากันหลั่งไหลเข้าไปลงทุนเป็นจำนวนมากภายในประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ จีดีพี (GDP: Gross Domestic Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ไม่นับรวมถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปลงทุน ณ ต่างประเทศหากรวมถึงในต่างประเทศด้วย จะเรียกว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product : GNP) ซึ่งเป็นตัวเลขที่ใช้วัดความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของจีน (พสธร - ชาติเมธี แซ่หงส์, 2550, หน้า 1) ผู้เขียน ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของจีน เริ่มตั้งแต่การปฏิรูปในปีค.ศ. 1978 จีนได้มีนโยบายเปิดกว้างทางการค้าเพื่อที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตก้าวหน้าทันกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หลังจากนั้น ในช่วงปีค.ศ. 1997 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินในภาคพื้นเอเชีย หลาย ๆ ประเทศในเอเชียต้องประสบกับปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ แต่ปรากฏว่าประเทศจีนไม่เพียงแต่สามารถฟื้นฝ่าอุปสรรคและทั้งกลับยังสามารถดำเนินนโยบายและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตสวนกับกระแสเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและเศรษฐกิจโลก โดยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกินกว่าร้อยละ 7 ต่อเนื่องมาจนถึงปีค.ศ. 2002 (ชนากกร เสรีบุรี, 2546)

บทความนี้ผู้เขียนได้จากการศึกษาและประสบการณ์การนำนักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาไปศึกษาดูงาน ณ กรุงปักกิ่ง ระหว่างวันที่ 29 มีนาคม 2551 - 2 เมษายน 2551 โดยผู้เขียนได้มองกรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในมุมมองของนักพัฒนาศึกษา ไว้ดังนี้

แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

แนวคิดที่รู้จักกันดีทั้งในทางเศรษฐศาสตร์

และสังคมวิทยากล่าวว่าการก้าวเข้าสู่ความทันสมัยและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในยุคโลกไร้พรมแดน (Globalization) ของการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องผ่านขั้นสังคมแบบประเพณีนิยม (Conventional Phase) เป็นสังคมดั้งเดิมของยุคสมัยเก่าที่มุ่งเน้นขนบธรรมเนียมประเพณีมีลักษณะเป็นเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ประชาชนมีความรู้ค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ การผลิตทางการเกษตรมีผลผลิตในระดับต่ำมากขึ้นกำหนดเงื่อนไขสำหรับการทะยานสู่ความเจริญเติบโต (Conditional Steps for taking off) ประเทศจีนเริ่มต้นตัว ผู้นำของจีนได้นำแนวคิดใหม่ ๆ สู่ประชาชนให้มุ่งหน้าไปสู่ความทันสมัย สู่ความเป็นองค์กรทันสมัย (Modern Organization) การที่เริ่มเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งต้องการจะปรับปรุงเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการเกิดขึ้นของชนชั้นผู้ประกอบการซึ่งเกิดทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ ระบบการศึกษาที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปเพื่อผลิตคนที่มีความสามารถและทัศนคติที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่กำลังเริ่มเกิดขึ้นมีการใช้เทคโนโลยีวิทยาการใหม่ ๆ กับภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเป็นการไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขั้นก้าวหน้าสู่ความเติบโตเต็มที่ (drive to maturity) ประเทศจีนกำลังก้าวอย่างเข้าสู่ขั้นความเจริญเติบโตอย่างน่าตื่นตาตื่นใจอย่างยิ่งเป็นช่วงที่ระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีขยายตัวการเพิ่มขึ้นของระบบการผลิตสูงกว่าอัตราการเพิ่มของประชากร การออมและการลงทุนสูงถึงร้อยละ 10 - 20 ของรายได้ ประชาชาติอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้การจ้างงานและอุตสาหกรรมขยายตัวการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าขั้นที่มีการบริโภคโดยมวลชนระดับสูง (The Age of High Mass Consumption) ประชาชนมีฐานะดีขึ้น รายได้สูงขึ้นมีความสามารถในการ

การจ่าย หรือที่เรียกว่า มีอำนาจซื้อ (Purchasing Power) มากยิ่งกว่าแต่ก่อนการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (Mass Production) เกิดขึ้นอย่างมากมาทำให้ลักษณะนิสัย พฤติกรรม ในการดำรงชีวิตของคนจีนส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงหันเหไปสู่ความเป็นตะวันตกมากยิ่งขึ้น ขึ้นนี้มีความสามารถในการผลิตอยู่ในระดับสูงมาก สามารถผลิตสินค้าบริโภคและจัดการให้มีการบริการตอบสนองความต้องการของคนในสังคมได้ค่อนข้างพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้สูงพอจนกระทั่งการบริโภคสิ่งที่ดีว่าเป็นของฟุ่มเฟือยได้ เช่น อัตราส่วนการมีรถยนต์ส่วนตัวเพิ่มขึ้น สัดส่วนของประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองก็เพิ่มมากขึ้นด้วยในทางกลับกันประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทและทำงานในภาคเกษตรกรรมก็ค่อย ๆ ลดน้อยลง

แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สะท้อนให้เห็นว่า ว่าเป็นความเป็นไปได้ที่ทุนนิยมจะเติบโตและนำไปสู่สังคมที่มีความมั่งคั่ง สะท้อนให้เห็นการเผชิญหน้ากันระหว่างโลกที่ 1 ประเทศทุนนิยมอุตสาหกรรม โลกที่ 2 ประเทศสังคมนิยม โดยมีโลกที่ 3 ประเทศที่กำลังพัฒนา (จามะรี เชียงทอง, 2549, หน้า 34-35) เจริญเติบโตตามมาเมื่อพิจารณาบริบทโดยทั่วไป

บริบทด้านภูมิศาสตร์และประชากร

อาณาจักรโบราณแห่งนี้เรียกตามชื่อของอาณาจักรฉิน (Qin) หรือจีน ซึ่งจักรพรรดิฉินซีหรือฉินซีฮ่องเต้ ผู้รวบรวมเขตแดนต่าง ๆ ที่สร้างอำนาจอย่างกระจัดกระจายอยู่ให้เข้ามาเป็นผืนเดียวกันได้สำเร็จ และขึ้นเป็นจักรพรรดิพระองค์แรกเหนือแผ่นดินจีนผืนนี้ คำว่า จีน (Chin) จึงถูกแผลงมาจากชื่ออาณาจักรฉินด้วยเหตุนี้ ซึ่งต่อมาชาวตะวันตกก็ให้เรียกชื่ออาณาจักรแห่งนี้ไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด

ว่า China แต่สำหรับชาวจีนมิได้เรียกประเทศของพวกเขาว่าอย่างนั้นชาวจีนเรียกประเทศของเขาว่าจงกั๋ว อันหมายถึง ประเทศศูนย์กลาง (ดวงจิตดารามศร, 2537, หน้า 149-150) จีนมีประชากรมากที่สุดในโลกปัจจุบันมีประชากร 1,300 ล้านคน ขนาดประเทศประมาณ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากรัสเซียกับแคนาดา อาณาเขตติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ถึง 15 ประเทศ ภูมิอากาศมีความแตกต่างกันด้วยขนาดของประเทศ ประชากรหนาแน่นที่สุดของประเทศจีน คือ ชนเผ่าฮั่น

การปกครอง หูจิ่นเทา ดำรงตำแหน่งเลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนจากการเลือกตั้ง และได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี เมื่อเดือน มีนาคม ค.ศ. 2003 มีพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นแกนนำในการบริหารประเทศ แบ่งการปกครอง ดังนี้ การปกครองส่วนกลาง (มหานคร) การปกครองส่วนภูมิภาค (มณฑล) เขตการปกครองตนเองและเขตการปกครองพิเศษการปกครองระดับมหานคร ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง 4 แห่ง ได้แก่ มหานครเป่ย์จิง (ปักกิ่ง) มหานครเทียนจิน (เทียนสิน) มหานครชางไห่ (เซี่ยงไฮ้) และมหานครฉงชิ่ง (จุงกิง) การปกครองระดับภูมิภาค มี 23 มณฑล โดยมีเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำมณฑล และผู้ว่าการมณฑลเป็นผู้รับผิดชอบบริหารมณฑล แทนพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลกลาง เขตการปกครองตนเอง มีฐานะเทียบเท่ามณฑลมี 5 แห่ง ได้แก่ มองโกเลียใน จ้วงกว่างสี ทิเบต หุยหนิงเฉีย และซินเจียงและเขตการปกครองพิเศษ 2 แห่ง ได้แก่ ฮองกงและมาเก๊า (พิชัย วาศนาสง, 2547, หน้า 44-46)

ลักษณะพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลและ

ประชากรจำนวนมากทำให้ยากต่อการปกครอง ดังนั้นการปกครองของจีนจึงเป็นลักษณะการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางไปยังส่วนภูมิภาค

ปักกิ่งดินแดนแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

การที่ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของ ประเทศจีนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงประเทศให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์เรื่อยมา

เหตุผลแรกผู้นำประเทศจีน ภายใต้การ นำของ ๑พณฯ เติ้ง เสี่ยวผิง ๑พณฯ เจียง เจ๋อ หมิง และ ๑พณฯ หู จินเทา ในปัจจุบัน ได้มีการสืบทอด และสานต่อนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้นำ ในแต่ละรุ่นมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น

เหตุผลที่สอง ยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจน ต่อเนื่องและเหมาะสมกับลักษณะและสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมตามแนวคิดของอดีต ประธาน เติ้ง เสี่ยว ผิง คือ การพัฒนาสามขั้นตอน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ประเทศจีนพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมเติบโตอย่างต่อเนื่องมาจนถึง ปัจจุบัน

เหตุผลที่สาม ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ หรือการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและสังคมตาม วิวัฒนาการ โลกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เกิด การกระตุ้นเศรษฐกิจในทางบวก เกิดการพัฒนา เศรษฐกิจตามแนวนโยบายการปฏิรูป ประกอบกับ รัฐบาลจีนดำเนินเศรษฐกิจการค้าให้เท่าทัน กระแสโลกแต่ในขณะเดียวกันก็ได้ศึกษาพัฒนา เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจพื้นฐานเพื่อให้เหมาะสม กับสภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน

จึงเกิดเป็นพลังความร่วมมือจากกลุ่มคนที่ต่างชนชั้น ต่างอาชีพในหลากหลายองค์กร ได้ผนึกความร่วมมือ ผลักดันช่วยให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายตามแผน ซึ่งปรากฏว่าตั้งแต่มีการปฏิรูปและเปิดตัวการแข่งขัน และมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดอัน เป็นตัวจักรสำคัญที่ช่วยเร่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ ของจีนเติบโตเร็วขึ้น

เหตุผลที่ดี การลงทุนด้านการก่อสร้าง ของท้องถิ่นและการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของประเทศจีนมีส่วนทำให้เศรษฐกิจจีนขยาย ตัวและจะส่งผลให้ รายได้ประชาชาติ (GDP) ใน อนาคตขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนั้นการ ที่ประเทศจีนเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันโอลิมปิก- เกม ในปี ค.ศ. 2008 และจัดงานแสดงสินค้า WORLD EXPO ในปี ค.ศ. 2010 จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม จีน มียุทธศาสตร์การปฏิรูปทางเศรษฐกิจและการเมือง อย่างเป็นขั้นตอน ยกตัวอย่างเช่น เช่น พรรคคอม- มิวนิสต์จีนเองก็ทำการปฏิรูปตัวเองด้วยการจัดวาง การสืบทอดอำนาจอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบ ทำให้การเสี่ยงอันเกิดจากการช่วงชิงอำนาจในพรรค คอมมิวนิสต์ลดลง ชาวพรรคคอมมิวนิสต์ได้ยก ระดับตัวเองให้สามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทน ความ ก้าวหน้าของสังคมจีนยุคใหม่ 2 ประการ คือพลัง การผลิตที่ก้าวหน้า และวัฒนธรรมที่ก้าวหน้า พลังการผลิตที่ก้าวหน้า นั้นจีนมีแผนการพัฒนา และลงทุนวิทยาการขั้นสูงเพื่อการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมที่ก้าวหน้าของจีน คือ วัฒนธรรมที่ยึดมั่นในความเป็นวิทยาศาสตร์ การอุทิศตนให้ส่วนรวม ความขยันหมั่นเพียรเพื่อ ศึกษาหาความรู้ริเริ่ม สร้างสรรค์เพื่อรองรับความ เจริญทางด้านวัตถุที่เกิดจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ยากจน และพื้นที่

ร่ำรวย ทำให้ไม่มีที่ทำกิน เนื่องจากที่ดินของเกษตรกรถูกขายให้กับบรรษัทข้ามชาติเพื่อสร้างโรงงานผลิตสินค้าส่งออก ข้าราชการมีการทุจริตคอร์รัปชั่น ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายเพื่อแลกกับการเติบโต ขณะที่อีกด้านหนึ่งของประเทศมีชาวจีนร่ำรวยติดอันดับโลก โดยเฉพาะแถบนครเซี่ยงไฮ้ (อนุสรณ์ธรรมใจ “พลวัตรเศรษฐกิจ” กรุงเทพธุรกิจ, 17มี.ค. 2549)

ปักกิ่ง หรือ เป่ย์จิง (Beijing) เป็นเมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีชื่อย่อว่า จิง ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของที่ราบหวาเป่ย์ แบ่งเป็น 16 เขตและ 2 อำเภอ เป็นนครที่จีนตรงต่อส่วนกลาง มีพื้นที่ 16,800 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 1,136,300 คน นครเป่ย์จิงเป็นศูนย์กลางเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การศึกษา เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ กำแพงเมืองจีน พระราชวังโบราณ หอฟ้าเทียนถัน สุสานจักรพรรดิสมัยราชวงศ์หมิง วัดจักรพรรดิเหอหยวนและภูเขาเซี่ยงซาน เป็นต้น ปัจจุบันปักกิ่งเป็นเขตการปกครองพิเศษแบบมหานคร 1 ใน 4 แห่งของจีน ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากับมณฑล ปักกิ่งมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วอย่างเหลือเชื่อ มีการเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ วิธีการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรม ทุกด้านสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์และความเชื่อทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร สิ่งปลูกสร้าง อาคารบ้านเรือน การแต่งกาย การดำรงชีวิต ล้วนเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องความรุ่งเรือง ความมั่งคั่งร่ำรวย การครองอำนาจ ความยิ่งใหญ่ ความยั่งยืนมั่นคงในการครองอำนาจ

ความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ คือ การเชื่อถือดวงดาวโหราศาสตร์ ฮวงจุ้ย และสัตว์นำโชค ยังฝังรากลึกแน่นจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่น

หนึ่งอย่างไม่ขาดสาย จนได้รับสมญานามว่า “สายเลือดมังกร” โดยแต่ละคนต่างภาคภูมิใจในเชื้อสายของตน ดังนั้น “มังกร” จึงเป็นสัตว์ที่ได้ชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ จะเห็นได้จากสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น พระราชวังเก่าของกษัตริย์ราชวงศ์ต่าง ๆ ล้วนประดับประดาตกแต่งด้วยลายมังกร ทุกพื้นที่ทั้งบน กำแพง ผนัง หลังคาอาคาร สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือสถานที่ราชการที่มีตึกสูงใหญ่โตทันสมัยแบบยุโรปแต่ก็ยังคงด้วยมังกรสอดแทรกอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคาร มังกรจึงได้รับการยกย่องเชิดชูมากในสาธารณรัฐประชาชนจีน มังกรเป็นสัตว์ที่มีอำนาจยิ่งใหญ่มากกว่าสัตว์ชนิดอื่น นันหมายถึง ความยิ่งใหญ่ การครองอำนาจ จึงไม่แปลกที่พระราชวังของกษัตริย์จึงเต็มไปด้วยสัญลักษณ์มังกรวาดลวดลายเต็มไปหมดตั้งแต่พื้นดินจนถึงยอดสูงของอาคาร แสดงให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธาอันแรงกล้า จนแสดงออกมาเป็นศิลปะการประดิษฐ์ สถาปัตยกรรม ออกมาเป็นตัวตนแห่งความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังวิถีชีวิตแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

แม้โลกในปัจจุบันนี้จะเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างสูงสุด สิ่งปลูกสร้างแบบสมัยใหม่สไตล์ยุโรป แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ยังยึดมั่น

ในความเชื่อเรื่องการถือดวงจุ้ย ทิศทาง ที่ตั้ง อย่างเคร่งครัด ถือเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นอีกประการหนึ่ง ที่ยังแผ่อิทธิพลในเชื้อสายจีนในทุกพื้นที่ของโลกให้ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์

สัตว์นำโชคที่โดดเด่นอีกตัวหนึ่งคือ ปีศาจ ตั้งอยู่ที่ประตูชัย อันหมายถึง ชัยชนะในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ความมั่งคั่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะหมายถึง ปากทอง ชีวิตความเป็นอยู่ของเขา หากจะวิเคราะห์ก็คงโยงไปถึงจำนวนประชากรที่มากมาย ความอดอยาก ความขาดแคลนเป็นสิ่งที่น่ากลัวและหวั่นวิตกสำหรับพวกเขา ดังนั้น การถือความเชื่อเรื่องนี้จะจึงเป็นสิ่งที่เป็เส้นเลือดเส้นใหญ่และสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับคำทำนายของคนจีน เขามักทำนายเมื่อพบกัน “กินข้าวหรือยัง” อันสะท้อนถึงเบื้องหลังของวิถีชีวิตว่า การกินเป็นเรื่องสำคัญ และยังแสดงถึงประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรนั่นเอง

นอกจากนั้น สถานที่สำคัญต่าง ๆ ล้วนมีดวงจุ้ยเป็นตัวกำหนดทั้งเมือง ผู้มีความรู้เรื่องนี้จึงเป็นผู้มีเกียรติและได้รับการยกย่อง หากอยู่ในเมืองไทยคงรวบเพราะคนทั้งประเทศต้องพึ่งอาจารย์ด้านโหราศาสตร์ ดวงจุ้ย คงจะเป็นอาชีพที่ทำรายได้สูงเลยทีเดียว จึงอาจกล่าวได้ว่าทั้งประเทศถูกปกคลุมและอยู่ภายใต้กฎของดวงจุ้ย ทั้งสิ้นก็คงจะไม่ผิดเพราะแต่ละคนล้วนต่างก็มีความเชื่อแบบนี้เหมือนกันทั้งสิ้น

บริบทด้านวัฒนธรรมการดื่มชา

การดื่มชาเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอากาศจะหนาวเกือบตลอดปี การดื่มชาร้อน ๆ ก็เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจาก

สภาพภูมิอากาศเป็นเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมการกินอาหารทุกมื้อต้องคิมน้ำชา และชาวจีนยังมีความเชื่อว่า การคิมน้ำชาจะช่วยในการละลายไขมันในอาหารที่กินเข้าไปด้วย เขาจึงสรุปว่าเพราะชาวจีนคิมน้ำชาเป็นประจำแทนน้ำเปล่า จึงทำให้ไม่มีคนอ้วนแม้จะกินอาหารที่มีไขมันก็ตาม ดังนั้นการไปชมร้านขายชาจึงเป็นโปรแกรมหนึ่งในหลายโปรแกรมในการเดินทางไปดูงานครั้งนี้ ชาจีนขายเป็นสินค้าออกราคาสูงมาก มีมากมายหลายร้อยชนิดจำชื่อไม่ได้ทั้งหมดมีกลิ่นหอม น่าคิมทั้งสิ้น แต่ละชนิดก็มีสรรพคุณแตกต่างกันไป รู้สึกว่าวัฒนธรรมการกินทุกอย่างของจีนจะเล็งถึงสรรพคุณเป็นยาแทบทุกชนิดเลย จีนถือว่าประเทศของเขามีอารยธรรมที่ยาวนาน มีอายุวัฒนธะมากมาย อาหารก็จะมีสรรพคุณแก้และป้องกัน ส่วนคนไทยเราคำนึงถึงความอร่อยเป็นสำคัญ

ประเทศจีน เป็นแหล่งผลิตดั้งเดิมของใบชาที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งบนพื้นโลก ในสมัยโบราณคนเริ่มเก็บรวบรวมใบชามาทำยา ภายหลังจึงทำเป็นเครื่องดื่ม แล้วค่อย ๆ ศึกษาการปลูกต้นชา ตามสมัยต่างๆ เช่นสมัยราชวงศ์ฉิน ถึง ราชวงศ์ฮั่น การปลูกชาเริ่มกระทำตามแนว มณฑล เสฉวนถึงมณฑลยูนนาน สมัยราชวงศ์ถังการปลูกชา ได้กระจายไปในมณฑลต่างๆ กว่า 10 มณฑล ตามลุ่มแม่น้ำ แยงซีเกียง

ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับใบชามีมากมาย ได้แก่ ชาแดง (ชาจีน), ชาเขียว, ชามังกรดำ, ชากลิ่นมะลิ, ชาขาว และชาอัดแท่ง ในบรรดาผลิตภัณฑ์เหล่านี้ ยังมีผลิตภัณฑ์ย่อย ๆ แยกแขนงออกไปอีกมาก วิธีผลิตใบชาแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน

ในประเทศจีนการคิมน้ำชาเป็นวัฒนธรรมประเพณีของคนจีน น้ำชาถูกจัดไว้รับแขกเสมอ แผ่นดินจีนนั้นกว้างใหญ่มาก วัฒนธรรมประเพณีการคิมน้ำชาของแต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน คน

ทางเหนือชอบดื่มชากลิ่นดอกไม้ คนทางใต้ชอบดื่มชาเขียวชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนส่วนใหญ่นิยมชาอัดแท่ง คนมองโกลชอบเติมน้ำมันกับเกลือลงในน้ำชาเป็นชาน้ำมัน คนทิเบตชอบเติมน้ำมันเนยและเกลือลงในน้ำชาเป็นชาน้ำมันเนย

ประมาณหนึ่งพันห้าร้อยปีก่อนใบชาจากประเทศจีนเป็นสินค้าส่งออกไปยังหลายๆ ประเทศในทวีปเอเชีย และก่อนหน้านี้นี้ประมาณสามร้อยปีใบชาได้กลายเป็นสินค้าส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป ปัจจุบันประเทศต่างๆ กว่า 40 ประเทศมีการปลูกต้นชา และมากกว่า 20 ประเทศขายใบชาเป็นสินค้าส่งออก ใบชาเหล่านั้นมีแหล่งกำเนิดจากประเทศจีนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ประเทศจีนจึงได้รับสมญาว่า “บ้านเกิดของใบชา”

บริบทวัฒนธรรมด้านภาษา

เป็นข้อสังเกตที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนที่เห็นได้แก่ความเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาคือ ผู้นำของมหาวิทยาลัยที่มาบรรยายไม่พูดภาษาอังกฤษแต่พูดภาษาจีนแล้วให้ล่ามแปลเป็นภาษาอังกฤษให้พวกเราฟัง ทำให้คิดในใจว่าเราไม่พูดหรือพูดไม่ได้ก็ไม่รู้ แต่ก็สรุปเอาเองว่าคงจะเป็นประเพณีชาตินิยม แต่เท่าที่ไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ จะพบว่า คนขายของที่ระลึกจะพูดภาษาจีนเท่านั้น พูดภาษาอังกฤษไม่ได้เลยแต่ที่น่าแปลกคือ คนเหล่านั้นจะพูดภาษาไทยได้เป็นส่วนใหญ่ เท่าที่สอบถามก็ได้คำตอบว่าคนไทยนิยมไปเที่ยวจีนจำนวนมาก และที่น่าแปลกใจคือพวกไกด์ท้องถิ่นจะพูดภาษาไทยได้คล่องมาก และมีแนวโน้มว่าชาวจีนสนใจที่จะเรียนภาษาไทยมากขึ้น อย่างเช่น ไกด์ท้องถิ่นที่นำคณะเราเที่ยวได้เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย วิชาเอกภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงทำให้สามารถใช้และ

สื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดี หากจะมองการณ์ไกลจะเห็นว่าคนจีนเข้าไปอยู่ในดินแดนประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรมที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น

บริบทวัฒนธรรมด้านวิถีการดำรงชีวิต

จัดรัสเทียนอันเหมินเป็นสวนสาธารณะที่ประชาชนวัยกลางคนอายุราว 40-60 ปี มาเดินออกกำลังกาย ไม่ค่อยมีวัยรุ่นหนุ่มสาวมาเดินเที่ยวเนื่องจากอากาศที่หนาว กิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ทำคือ การเต้นรำ การรำพัด การเต้นลีลาศกลางแจ้ง การเดินหรือออกกำลังกายเพื่อให้หายหนาวและให้ร่างกายอบอุ่น การออกกำลังกายดูเป็นกิจวัตรประจำวันและถือเป็นเหมือนภารกิจที่จะต้องทำหรือว่าเป็นวิถีชีวิตที่เขาจะต้องทำเพื่อสุขภาพทางกายและจิตใจท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังภาพ

โบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญของทางราชการ

หากจะเปรียบเทียบสถาปัตยกรรมในสมัยโบราณกับสมัยปัจจุบัน จะเห็นความแตกต่างกันในด้านของออกแบบลวดลาย พระราชวังกษัตริย์ในสมัยโบราณทุกอย่าง อาคาร สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งของประดับ จะเป็นมังกรทั้งสิ้น เป็นสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำพระองค์ของกษัตริย์โดยเฉพาะ

เช่นเดียวกับครุฑที่เป็นสัญลักษณ์สำหรับกษัตริย์ไทย แต่คนจีนยกย่องให้เกียตมิ้งกร ไม่ว่าจะเป็ พระราชวังของซุสึไทเฮา หรือพระราชวังอื่นๆ ล้วนมีมังกรประดับเป็นสัญลักษณ์ทั้งสิ้น

สำหรับสิ่งก่อสร้างยุคปัจจุบันแม้จะไม่ได้เอาตัวมังกร ลูกมังกร ตัวกิเลน อะไรนำหน้า แต่ก็แทรกซึมอยู่ในสายเลือดแห่งความเชื่อ และการปลูกสร้างจะต้องถูกต้องตามหลัก ฮวงจุ้ย ต้องหันหน้าไปทิศใดและจะเอาอะไรมาแต่งมาเสริมแก้ไขได้อย่างไร เขาทำอย่างนั้นโดย เชื่อว่าจะนำความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจและด้านสุขภาพตามศาสตร์ตำราจีน

หากจะวิเคราะห์หลักการเบื้องหลัง ก็คือคิดว่าน่าจะมาจากความกลัวที่ฝังรากลึกอยู่ในจิตสำนึก เช่น กลัวความขัดสนอดอยาก กลัวจะสูญเสียอำนาจ จึงต้องพยายามทำทุกอย่างในการดูแลรักษาสุขภาพเพื่อให้มีอายุยืนยาว จะเห็นได้จากสองเต๊ พยายามหาอายุวัฒนะมากินเพื่อให้มีอายุยืนยาว จึงไม่แปลกเลยที่สาธารณรัฐประชาชนจีน จะมีตำรับยาเก่าแก่มาเป็นพันๆ ปี

กำแพงเมืองจีน หรือ กำแพงอิฐยักษ์ เป็นกำแพงกันเมืองตามพรมแดนด้านเหนือของจีน มีขนาดกว้างตั้งแต่ 4.5 เมตร ถึง 7.5 เมตร มีความสูงจากพื้นด้านล่างตั้งแต่ 8 เมตรถึง 9 เมตร มี

ความยาว 2,400 กิโลเมตร บนกำแพงทุก ๆ ระยะ 200 เมตร จะมีหอหรือป้อมสำหรับตรวจเหตุการณ์ มีป้อมมากกว่า 15,000 แห่งสร้างสูงขึ้นไปอีก 3 เมตร ถึง 6 เมตร และมีระฆังแขวน เพื่อตีบอกสัญญาณเกิดเหตุ เริ่มก่อสร้างระหว่างปี พ.ศ. 300 - 329 ในสมัยพระเจ้าจิ่วตี้ ใช้เวลาสร้างประมาณ 10 ปี ใช้แรงงานเกณฑ์จากราษฎรทั้งประเทศนับจำนวนล้าน มีผู้เสียชีวิตนับพันนับหมื่นคนระหว่างที่ทำการก่อสร้าง ปัจจุบันไม่มีความหมายในการป้องกันประเทศอีกแล้ว คงมีค่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างหนึ่งของโลก (จิต ภิบาลแทน และสุลัพร สุสุวรรณ, 2540) อันแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรจีนมาจนถึงปัจจุบัน

บริบททางด้านสังคม

ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนมีกฎหมายควบคุมการเกิดของประชากรเนื่องจากมีประชากรมากประมาณ 1,300 ล้านคนในปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประชากรล้นประเทศทางการจึงมีมาตรการควบคุมการเกิดของประชากร โดยให้มีลูกได้ครอบครัวละ 1 คนเท่านั้น และค่านิยมการมีลูกชายก็ยังคงอยู่ ดังนั้นจำนวนประชากรชายจึงมีมากกว่าประชากรหญิง เพราะหากมีทารกเกิดถ้ารู้ว่าเป็นลูกผู้หญิงก็จะกำจัดเสีย เพราะมีค่านิยมว่าไม่สามารถสืบสกุลได้ ส่วนถาคลดบุตรเป็นชายถือว่าเป็นมังกรนำโชคลาภความรุ่งเรืองอำนาจ มาสู่วงศ์ตระกูล ประเพณีดั้งเดิมผู้หญิงจีนเกิดมาจะถูกเลี้ยงจากบิดา ผู้หญิงจีนจะต้องอยู่รับใช้ 3 คน ได้แก่ บิดา มารดา และบุตรชาย เรื่องโอกาสที่จะได้รับการศึกษาเล่าเรียนน้อยมาก (นภา หลิน, 2547, หน้า 7) ปัจจุบันค่านิยมนี้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว จะเห็นว่าการมีบุตรเป็นหญิงถือว่าเป็นดี เพราะได้ดูแลพ่อแม่ตอนวัยชรา

จารีตของสังคมจีนดั้งเดิม มีความผูกพันของครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยรากฐานของสังคมจีน คนจีนส่วนใหญ่ได้รับฟังคำสอนนี้มาตั้งแต่เกิดว่าทุกคนมีความสัมพันธ์ต่อกัน รากฐานความสัมพันธ์ของมนุษย์มีอยู่ 5 ระดับที่ต้องรักษาไว้เพื่อความมั่นคงของสังคมจีนและประเทศ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา บิดากับบุตร พี่กับน้อง ผู้ปกครองแผ่นดินกับราษฎร และเพื่อนกับเพื่อน กล่าวโดยธรรมเนียมแล้วผู้ที่อ่อนวัยกว่าเป็นผู้ที่ต้องให้ความเคารพนับถือผู้ที่มีอายุมากกว่า สังคมจีนดั้งเดิมแบ่งสถานะเป็นพวกปัญญาชน ถือว่าเป็นชนชั้นปกครองเชื่อว่าสมองที่รู้จักคิดย่อมเหนือกว่ามือที่ทำเรื่องลงมา ได้แก่ เกษตรกร ถัดมา ได้แก่ พวกช่างฝีมือ และสุดท้าย ได้แก่ พ่อค้า แต่ผู้ที่ร่ำรวยที่สุดกลับ ได้แก่ พ่อค้า (พิชัย วาสนาสง, 2547, หน้า 74-84) ดังนั้นจะเห็นได้จากการที่ชาวจีนนิยมประกอบอาชีพการค้าขาย

ปัจจุบันนี้สังคมในประเทศเปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจและระบอบการเมืองการปกครอง เพราะจะพบว่าวิถีชีวิตของชาวจีนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น ระบบครอบครัวมีความสัมพันธ์กันน้อยลง จากสภาพครอบครัวที่มีลูกหลายคนกลายเป็นครอบครัวที่มีลูกคนเดียว ส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางวัฒนธรรมมากกว่าการพัฒนาทางจิตใจ

บริบทวัฒนธรรมการแต่งกาย

“กี่เพ้า” นั้นเป็นชื่อของเครื่องแต่งกายสตรีจีน เพราะในเทศกาลชาวจีนจะใส่กัน คำว่า กี่เพ้า ก็ แปลว่า ธง ส่วน เพ้า แปลว่า เสื้อคลุม กี่เพ้า เป็นเครื่องแต่งกายของสตรีจีนที่นิยมใส่กันในสมัยราชวงศ์ชิง(แมนจู) นอกจากชุดกี่เพ้าแล้วยังมีเครื่องแต่งกายสำหรับบุรุษและสตรี และ

ยังจำแนกประเภทตามวาระโอกาสอีกด้วยเช่น ชุดพิธีการ ชุดออกศึก ชุดพิธีการทั่วไป ชุดลำลอง เป็นต้น แต่ที่เพ้าในทุกวันนี้ เรามักจะรู้จักในรูปแบบของเครื่องแต่งกายหญิงเป็นหลัก ชุดกี่เพ้าได้มีการออกแบบให้ทันสมัยมากขึ้นใน ยุคที่คนจีนเริ่มต้นตัวกับวัฒนธรรมตะวันตกใหม่ๆ และการออกแบบทั้งในด้านสถาปัตยกรรมและด้านแฟชั่นก็เป็นที่สนใจของชาวจีน ในยุคนี้เองรูปแบบแฟชั่นมากมายได้ถือกำเนิดขึ้น กี่เพ้าก็เป็นหนึ่งในนั้น

ชุดกี่เพ้า

เสื้อถั่งจวง

ถั่งจวง เสื้อคอจีนมีชื่อเรียกในภาษาจีนว่า “ถั่งจวง” ที่จริงแล้วชื่อเรียกนี้เป็นชื่อที่เริ่มเรียกโดยชาวต่างชาติ เนื่องจากราชวงศ์ถังของจีนเป็นยุคสมัยที่เจริญรุ่งเรืองจนมีชื่อเสียงไปยังต่างแดน ชาวต่างชาติเรียกคนจีนว่า “คนถัง” ซึ่งมีการกระจายไปยังต่างประเทศและคนถึงเป็นชาวจีนที่มีความภาคภูมิใจในชาติของตนจึงนิยมใส่เสื้อ “ถั่งจวง” แต่ความจริงแล้วไม่ได้เกิดในสมัยราชวงศ์ถัง แต่กำเนิดในสมัยราชวงศ์ชิงตอนปลาย ลักษณะของเสื้อถั่งจวง คอเสื้อตั้งโดยเปิดคอด้านตรงกลางไว้ แขนเสื้อและตัวเสื้อเป็นผ้าจีนเดียวกัน ไม่มีรอยต่อระหว่างแขนกับตัวเสื้อ สืบเสื้อเป็นแนวตรงหรือเฉียง กระดุมเสื้อเป็นกระดุมแบบจีนซึ่งประกอบด้วยเม็ดกระดุมที่ใช้ผ้าอีกเป็นปมและห่วงรั้งคุมผูกหญิง ชายในปักกิ่งสมัยก่อนนิยมสวมชุด

จางชานจวง หรือซุนชุนยัคเซิน ถ้ามองดูแล้วบางทีแยกไม่ออกกว่าเป็นหญิงหรือชาย (ศรีกานดา ภูมิบริรักษ์, 2550, หน้า 52) นอกจากนั้นแล้วผ้าที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นผ้าแพรปักลายมีหลายสี เช่น สีแดง สด สีแดงคล้ำ สีแดงน้ำตาล สีน้ำเงิน สีดำ และยังมีโทนสว่างเช่น สีเหลือง สีทอง สีเขียว เป็นต้น

บริบทด้านการศึกษา

มหาวิทยาลัยปักกิ่งนับว่าเป็นความภาคภูมิใจของชาวจีนและอยู่คู่กับประวัติศาสตร์การศึกษามาร้อยกว่าปีแล้ว โดยก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1898 มีชื่อในภาษาจีนกลางว่า “เป่ย์จิงต้าเสี่ยว” มักเรียกย่อๆ กันว่า “เป่ย์ต้า” ชื่ออังกฤษ Peking University เป็นสถานศึกษาระดับสูงสุดที่เปิดสอนทุกวิชาที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยสหวิชาแห่งแรกของจีน เดิมใช้ชื่อว่า “จิงซือต้าเสี่ยวถิง” จนกระทั่งในปี 1912 หลังการปฏิวัติซินไฮ่ (ค.ศ.1911) จึงเปลี่ยนชื่อมาเป็น “เป่ย์จิงต้าเสี่ยว”

มหาวิทยาลัยปักกิ่งตั้งอยู่ในแถบชานเมืองทางตะวันตกของกรุงปักกิ่ง มีอาณาบริเวณพื้นที่กว้างขวางมากกว่า 2.6 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันมีบุคลากรในสังกัดกว่า 16,073 คน จำนวนนักศึกษาประมาณ 30,000 คน เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 100 สาขา ปริญญาโท 221 สาขา และปริญญาเอก 199 สาขา และเป็นสังคมของกลุ่มบุคลากรด้านการศึกษาระดับศาสตราจารย์ในสาขาวิชาต่างๆ กว่า 40 คน อธิการบดีคนแรก คือ ซุนเจียไ่ ปัจจุบันส่วชื่อหงคำรงค์ตำแหน่งอธิการบดี

นอกจากเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิตในทุกสาขาวิชาชีพแล้ว มหาวิทยาลัยปักกิ่งยังเป็นแหล่งรวมของศูนย์ศึกษาและสถาบันวิจัยในทุกๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การแพทย์ ภาษา

และวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ รวมถึงห้องทดลองและศูนย์วิจัยทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ ทั้งยังมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ ทั้งหมดนี้เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศชาติอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อเทียบกับระบบการศึกษาของประเทศจีน การศึกษามักบังคับ มีการส่งเสริมกันอย่างจริงจังมาก เพราะจำนวนประชากรจีนที่มีมากที่สุดในโลก เคยเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้จีนไม่สามารถก้าวหน้าได้อย่างเต็มที่ ศตวรรษที่ผ่านมาการศึกษาของจีนเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การพัฒนาศักยภาพของประชากรก้าวหน้า และเติบโตสูงขึ้นมาก นั่นย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น จำนวนประชากรที่มาก เสมือนว่ายากจะบริหารจัดการได้กลับกลายเป็นจุดแข็งที่ทำให้ภาษา และวัฒนธรรมจีนกลายเป็นที่สนใจ และพร้อมจะเปลี่ยนแปลงกระแสของโลก ให้เรียนรู้วิถีของแผ่นดินมังกรมากยิ่งขึ้น การศึกษาอบรมเป็นปราการด่านสำคัญที่จะปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมควบคู่ไปกับการที่นักเรียน นักศึกษาจีนได้รับการปลูกฝังให้มีความเป็นชาตินิยม คือรักและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของชาติจีนมาก พวกเขาจะทำทุกอย่างให้ประเทศจีนเจริญก้าวหน้า เพราะจีนเป็นประเทศใหญ่ ทรัพยากรในการตอบสนองความต้องการถูกจำกัดด้วยระบบการปกครองเพื่อกระจายความเท่าเทียม และลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน การเปิดโอกาสให้เยาวชนจีนมีเสรีภาพมากในด้านการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อพบว่าตนเองมีศักยภาพ และความสนใจในที่จะเรียนในด้านใดที่ดีแล้ว เขาจะส่งเสริมกันอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะด้านกีฬา ปรากฏว่าจีนสามารถคว้าเหรียญทองในกีฬาเกือบทุกประเทศในการแข่งขันระดับนานาชาติเป็นประจำ ระบบการศึกษาของจีนคล้ายๆ

กับระบบการศึกษาของไทย โดยจะแบ่งเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปี และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาใช้เวลาเรียน 3 ปี รวมเรียกว่า “การศึกษาภาคบังคับของจีน” โดยนักเรียนไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนสำหรับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เด็กจีนเมื่ออายุครบ 6 ขวบก็สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งหนทางการศึกษาของนักเรียนจีน โรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาของจีนมีทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน โดยทั่วไปแล้วถ้านักเรียนเรียนหนังสือในสถานศึกษาของรัฐ ค่าใช้จ่ายจะถูกกว่า เมื่อเทียบกับสถานศึกษาเอกชน ส่วนสถานศึกษาเอกชนมักจะมีอุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมการศึกษาเล่าเรียนที่ดีกว่า ดังนั้นจึงมักจะคิดค่าเล่าเรียนที่สูงกว่าสถานศึกษาของรัฐ

นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีทางเลือกสองประการ คือ หนึ่งสามารถสอบเข้าเรียนในโรงเรียนต่อมัธยมปลายได้ และสองสามารถเรียนสายวิชาชีพแล้วหางานทำได้เลย พร้อมๆ กับที่จีนได้ดำเนินนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศเศรษฐกิจและสังคมมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นทุกที ระดับการศึกษาของประชาชนจีนจึงสูงขึ้นเรื่อยๆ ครอบครัวจีนโดยทั่วไปได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาของบุตรเป็นอย่างดี ปัจจุบันการเลี้ยงดูและเลือกโรงเรียนให้บุตร จึงเป็นปัจจัยสำคัญมากประการหนึ่งสำหรับแต่ละครอบครัว มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าในแต่ละปีครอบครัวทั่วไปของจีนจะทุ่มเทกำลังทรัพย์กว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ประจำปีทั้งหมดเพื่อให้บุตรได้รับการศึกษาที่ดี รวมทั้งเสียค่าเล่าเรียน และ

ค่าใช้จ่ายในการเรียนเสริมด้านอื่นๆ เช่น คนตรีวาดเขียน กีฬา เป็นต้น การสอบครั้งสำคัญที่สุดก็คือ การสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่จะช่วยให้ นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมวิชาความรู้ต่างๆ เพื่อประกอบอาชีพได้เท่านั้น ยังเป็นแหล่งบ่มเพาะให้นักศึกษาเกิดทักษะและความสามารถในด้านต่างๆ อีกด้วย และส่งเสริมประสบการณ์ที่สำคัญสำหรับการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมต่อไป

ปัจจุบันครอบครัวจีนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี นิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่ต่างประเทศ หรือส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่ต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ออสเตรเลีย รวมทั้งประเทศไทย เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมให้บุตรหลานได้เปิดหูเปิดตาในโลกกว้าง และเมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็จะได้หางานทำที่ดีและมีรายได้ที่น่าพอใจ

เมื่อพิจารณาระบบการศึกษาของประเทศจีนในอดีตมีการเรียนการสอนเช่นเดียวกับระบบการศึกษาของไทย คือ การเน้นท่องจำ เพื่อสอบเข้ารับราชการแม้ปัจจุบันการเรียนการสอนจะเปลี่ยนไปแล้วผู้คนยังคงไม่เปลี่ยนกระบวนการหรือวิธีการทำให้การปฏิรูปการศึกษาทั้งของไทยและจีนต้องรอรยะเวลาบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ให้เรียนรู้วิธีคิดให้มากขึ้น

บทสรุป

ปักกิ่งมหานครอันยิ่งใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมไปอย่างมาก ภาพจากเดิมที่ชาวจีนนิยมใช้จักรยานเป็นพาหนะบนท้องถนนในอดีตหายไปหันมาใช้วิถีชีวิตแบบตะวันตกมากขึ้น มีการใช้รถส่วนตัว เพิ่มขึ้นสภาพ

ครอบครัวต้องช่วยกันทำงานซึ่งไม่ต่างจากสังคมไทย ที่มีการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่จากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น หากมองผ่านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในขั้นที่มีการบริโภคโดยมวลชนระดับสูง ชาวจีนมีเศรษฐกิจดีมีกำลังซื้อรถยนต์ส่วนตัวมากขึ้นเนื่องจากมีรายได้และการศึกษาสูงขึ้นแต่ในขณะเดียวกันรัฐมีกฎหมายควบคุมบริเวณกรุงปักกิ่งอย่างเข้มงวดในเรื่องความมีระเบียบวินัยจะเห็นได้จากที่รัฐมีกฎหมายไม่ให้ชาวจีนขับจักรยานยนต์ในเมืองหลวงเนื่องจากจะทำให้เกิดสภาพมลภาวะทางอากาศอันจะส่งผลต่อคุณภาพ

ชีวิตของชาวจีน บริเวณสถานที่สำคัญๆ ของจีนรวมทั้งสองข้างทางไม่มีร้านขายของตั้งวางขายให้เห็นความมีวินัยของคนในชาติคล้ายตะวันตกเพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงชาวจีนมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงและมีโอกาสในการทำงานได้เท่าเทียมกับชาย การคดขี่ทางเพศที่เคยมีมาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทั้งที่รากเหง้าของจีนเป็นการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มองต่อไปว่าทิศทางการพัฒนาของประเทศเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อบริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของประเทศจีนอย่างไรในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จามะรี เชียงทอง. (2549). สังคมวิทยาการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โอเคียนสโตร.
- จิต ภิบาลแทน และชลีพร สุสุวรรณ. (2540). ความรู้รอบตัว สิ่งมหัศจรรย์ที่น่าสนใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ดวงจิตา ราเมศวร. (2537). 2 อารยธรรมยิ่งใหญ่แห่งเอเชีย อินเดียและจีน. กรุงเทพฯ: ทิพย์อักษร.
- ชนากกร เสรีบุรี. (2546). "ภาวะเศรษฐกิจและการลงทุนในจีน" การสัมมนาเรื่อง จีน โอกาสทองของไทย. 17 ต.ค.
- นภา หลิง. (2547). 5 ยอดหญิงจีนผู้ยิ่งใหญ่. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2550). พระเจ้าอยู่หัวกับรหัสพัฒนาใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2548). การพัฒนาสังคม: แนวคิด ทฤษฎี และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลง. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม. 1(1): 1 - 16.
- พัสธร – ชาติเมธี แซ่หงส์. (2550). Branding พญามังกรวิถีใหม่ สินค้าจีนบนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา. กรุงเทพฯ: โขง พับลิชชิ่ง.
- พิชัย วาสนาสง และคณะ. (2547). 360 องศาในจีน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ศรีกานดา ภูมิบริรักษ์. (2550). ปักกิ่งในความทรงจำ. กรุงเทพฯ: ชวนอ่าน.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2549). "พลวัตรเศรษฐกิจ" กรุงเทพฯ: ทรูกิจ. 17 มี.ค.
- Oliver Basu Mallick. (2005). *Development Theory Rostow's Five-stage Model of Development And 1 st Relevance in Globalization*. Newcastle, April 15.